

Na osnovu člana 16.stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona –Prečišćeni tekst (“Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj 7/10), a u skladu sa Zaključkom Vlade Zeničko-dobojskog kantona broj: 02-37-4038/12 od 17.02.2012. godine, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na prijedlog Ministarstva zdravstva, na 61. sjednici, održanoj 18.04.2012. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

o usvajanju Programa provođenja proljetne faze obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona 2012. godine

I.

Usvaja se Program provođenja proljetne faze obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zeničko-dobojskog kantona 2012. godine.

II.

Nalaže se Kantonalnom Zavodu za javno zdravstvo da Program iz tačke I. ovog zaključka realizuje u skladu sa naredbom Ministarstva zdravstva.

III.

Za realizaciju ovog zaključka zadužuju se Ministarstvo zdravstva i Kantonalni zavod za javno zdravstvo, svako u okviru svoje nadležnosti.

IV.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____/12.
Datum, 18.04.2012. godine
Zenica

PREMIJER

mr.sci. Fikret Plevljak, dipl.ing.

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo zdravstva,
1x Ministarstvo finansija,
1x Kantonalni zavod za javno zdravstvo Zenica, (putem resornog ministarstva),
1x Općinskim načelnicima Zeničko-dobojskog kantona, (putem resornog ministarstva),
1x Domovi zdravlja, (putem resornog ministarstva),
1x «Službene novine Zeničko-dobojskog kantona»
1x a/a

Kantonalni zavod
za javno zdravstvo
Zenica

Cantonal Public
Health Institute
of Zenica

P R O G R A M

Provođenja proljetne faze obavezne preventivne sistematske deratizacije
na području Zenicko-dobojskog Kantona

2012.godine

(Kontrola uzročnika zaraznih oboljenja i njihovih prenosilaca – glodara)

Zenica, februar, 2012. godine

I UVODNE NAPOMENE

Obaveza provođenja preventivne sistematske deratizacije, kao opšte mjere u sprječavanju pojave zaraznih oboljenja, propisana je Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službeni list FBiH“ broj 29/05), a obaveznu protuepidemijsku deratizaciju, dezinfekciju i dezinsekciju određuje kao posebnu mjeru za suzbijanje širenja određenih zaraznih bolesti.

Glodari i insekti se suzbijaju širom svijeta jer nanose velike ekonomske štete u stambenim i privrednim objektima, pogoršavaju opće higijenske uslove za život, uništavaju i zagađuju hranu. Prenosioci su, rezervoari i mogući izvor infekcije za mnoge uzročnike zaraznih oboljenja, prvenstveno u urbanim sredinama, a više od pedeset bolesti iz grupe zoonoza se često spominje u stručnoj literaturi među kojima su najpoznatiji: salmoneloza, leptospiroza, trihineloz, antraks, tularemija, bjesnilo, botulizam, nekoliko vrsta rikecijskih oboljenja, a nijedna država nije van opasnosti i od pojave opasne karantenske bolesti kuge, koje na sreću nije odavno bilo na našim prostorima.

U cilju kontrole oboljenja iz ove lepeze, jedan od važnih zadataka je osmišljeno sprovođenje preventivnih mjera koje imaju za cilj svodenje brojnosti mikroorganizama i njihovih prenosilaca do tzv. biološki tolerantnog nivoa, koji predstavlja minimalni zdravstveni rizik.

Nesavjesno sprovođenje ovih mjera, kao i neadekvatna i nestandardizirana primjena sredstava za DDD kreira još jedan zdravstveni rizik a to je povećanje rizika od „Long-term“ oboljenja, kao posljedica ekspozicije stanovništva štetnim ekološkim faktorima. Stoga, za postizanje kvalitetne kontrole uzročnika i prenosilaca zaraznih oboljenja, potrebno je primijeniti jednoobrazni program preventivne deratizacije, dezinfekcije i dezinsekcije na cijelom Kantonu i pažljivo pratiti njegovu realizaciju.

Zavod za javno zdravstvo Zenicko-dobojskog kantona će prije početka proljetne faze preventivne deratizacije istražiti stepen infestacije metodom brojanja aktivnih rupa glodara na jedinici površine na javnim površinama, trgovima, obalama vodotokova, i metodom zbira svih zgrada u kojima je zabilježena pojava glodara na promatranom području tokom godine podijeljen sa ukupnim brojem zgrada. Step, infestacije u proljetnoj fazi deratizacije smatra se početnim, a step, infestacije u drugoj, jesenjoj fazi smatra se kontrolnim stepenom infestacije. Zavod je u provedbenom dijelu Programa obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zenicko-dobojskog kantona u 2012. godini postavio referalnu metodologiju rada baziranu na savremenim naučnim principima, istovremeno vodeći računa da se kod izbora rodenticida i insekticida koriste najefikasniji preparati sa najmanjim toksikološkim efektom. Zavod će koordinirati sve programske aktivnosti, pratiti i nadzirati izvedbeni dio obavezne preventivne sistematske deratizacije, kako bi se obezbijedila sinhronizovanost operativnog plana, te će evaluirati preventivnu deratizaciju nakon provedene dvije faze.

II DERATIZACIJA

Deratizacijom se u smislu ovog programa smatra primjena hemijskih metoda i sredstava za uništavanje komensalnih mišoliki glodara koji prenose uzročnike zaraznih bolesti, njihovi su rezervoari i mogući izvor infekcije.

Najmasovnije prisustvo glodara je u naseljima sa većim aglomeracijama ljudi, sa razvijenom mrežom infrastrukture i objekata i u kojima je intenzivna privredna proizvodnja i promet roba, jer u takvim sredinama imaju dobre uslove za sklonište, ishranu i razmnožavanje. Glodari se zadržavaju brzo razmnožavaju i obzirom na zdravstveni rizik i ekonomske štete koje pricinjavaju, predstavljaju trajni „A nuisance“ faktor ljudskim naseljima što iziskuje kontinuirane napore, ne na potpunom uništenju (jer je to nemoguće), nego takvom kontrolom kojom se postiže svodenje njihovog broja na „biološki minimum“, t.j. na prihvatljiv nivo, koji predstavlja minimalni zdravstveni rizik i minimalni rizik za uništavanje materijalnih dobara i hrane.

Jedan značajan momenat u nastajanju i širenju raznih oboljenja putem glodara su savremeni, internacionalni i interkontinentalni komunikacioni uslovi, koji doprinose da se navedene bolesti, ukoliko se pojave na jednom kraju svijeta, za razliku što bi nekad mjesecima

„putovale“ do nove zemlje-odredišta, sada mogu prenijeti za nepunih 24 sata, na svaki dio zemaljske kugle.

Oboljevanje od zoonoza je moguće držati pod nadzorom, uglavnom provođenjem propisanih mjera preventivne deratizacije, dezinfekcije i dezinsekcije.

Na pojedinim dijelovima svijeta preovladavaju različite vrste glodara, a na području balkanskih prostora, kao i na Zenicko-dobojskom kantonu najčešći glodari koje treba držati pod kontrolom su:

- Kucni miš (*Mus musculus*)
- Crni štakor (*Rattus rattus*) i sivi štakor-štakor selac (*Rattus norvegicus*)
- Mišoliki poljski glodari (*Apodemus agrarius*)

III PROPISI, PROVOĐENJE I NADZOR NAD OBAVEZNOM PREVENTIVNOM DERATIZACIJOM NA PODRUČJU ZENICKO-DOBOJSKOG KANTONA U 2010.GODINI

Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službeni list FBiH“ broj 29/05) određuje izvođenje obavezne preventivne sistematske deratizacije, kao opštu mjeru u sprječavanju pojave zaraznih oboljenja, a obaveznu protuepidemijsku deratizaciju, dezinfekciju i dezinsekciju određuje kao posebnu mjeru za suzbijanje širenja određenih zaraznih bolesti. Provođa se u skladu sa Pravilnikom u pogledu stručne spremljenosti zaposlenika tehnicke opremljenosti prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove privredna društva odnosno fizičke osobe za obavljanje deratizacije dezinfekcije i dezinsekcije.

Novim Pravilnikom o načinu obavljanja obavezne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije (Sl. novine F BiH br. 60/06) utvrđuje se način provođenja obavezne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije, te se izvođač preventivne sistematske deratizacije u cijelosti mora pridržavati navedenog Pravilnika i snosi punu odgovornost za ostvarivanje mjera za zaštitu zdravlja ljudske populacije i čovjekovog okoliša od onečišćenja i šteta. Obaveza izvođača preventivne deratizacije je da mora imati odobrenje federalnog ministarstva zdravstva koje uključuje upotrebu otrova iz II i III grupe, Pravilnika o uslovima u pogledu stručne spremljenosti zaposlenika, tehnicke opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizička lica-obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije („Sl. Novine FBiH, broj 60/06 i 82/06). Preventivna sistematska deratizacija podrazumjeva trajnu kontrolu populacije mišolikih glodavaca nedozvoljavajući ekspanziju vektora zaraznih oboljenja u ekscesu.

Obavezna preventivna deratizacija provodi se u naseljenim mjestima na području kantona u objektima i prostorima kako slijedi:

1. Javne i zelene površine u pojasu naselja sa koncentrisanim stanovništvom
2. Obale površinskih vodotoka u gradskim i prigradskim zonama;
3. Kanalizacione mreže sa šahtovima i izlaznim kolektorima;
4. Podrumski i tavanski prostori stambenih objekata;
5. Centralne (organizirane) komunalne deponije kao i divlja (neorganizirana) odlagališta cvrstog i organskog otpada u gradskim naseljima;
6. Objekti za proizvodnju, promet i uskladištenje hrane;
7. Industrijski objekti, obrtničke radionice u kojima se proizvode, preraduju i skladište proizvodi životinjskog porijekla i stocna hrana, te objekti koji mogu postati izvor zaraznih bolesti ljudi i životinja
8. Javni vodoopskrbni objekti;
9. Stacionarni objekti i sredstva javnog saobraćaja;
10. Zdravstvene ustanove, škole, obdaništa, internati, izbjelički kampovi i drugi objekti kolektivnog smještaja;
11. Javne ustanove administrativnog karaktera;
12. Vjerski objekti i greblja;
13. Sportski i rekreativni objekti;
14. Javna mjesta u naseljima na kojima postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara.

Izradu programa obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zenicko-dobojskog Kantona u 2012.godini, te koordinaciju nad aktivnostima u obaveznoj preventivnoj deratizaciji na području Zenicko-dobojskog Kantona provodi stručni tim Zavoda za javno zdravstvo Zenicko-dobojskog kantona.

Stručni nadzor nad izvođenjem obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zenicko-dobojskog kantona vršice higijensko-epidemiološke službe domova zdravlja, što je u skladu sa članom 24. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti FBiH.

Troškovi stručnog nadzora kojeg će provoditi Higijensko-epidemiološke službe domova zdravlja padaju na teret sredstava budžeta općina za sistematsku deratizaciju i to na taj način da se 60% tih sredstava opredjeljuje Zavodu za javno zdravstvo za troškove izvođenja sistematske deratizacije, a 40% domu zdravlja za troškove stručnog nadzora. Navedeni dio od 40% sredstava opredjeljenih u općinskom budžetu će općine direktno transferirati svojim domovima zdravlja, a na osnovu fakture.

Opcina	Ukupna sredstva iz općinskog budžeta	Dio opredijeljen za izvođenje sistematske deratizacije (Zavod za javno zdravstvo)	Dio opredijeljen za stručni nadzor sistematske deratizacije (Dom zdravlja)
Breza	2.162,00	1.297,20	864,80
Doboj-jug	990,00	594,00	396,00
Kakanj	3.920,00	2.352,00	1.568,00
Maglaj	5.775,00	3.465,00	2.310,00
Olovo	1.398,00	838,80	559,20
Tešanj	5.860,00	3.516,00	2.344,00
Usora	700,00	420,00	280,00
Vareš	0,00	0,00	0,00
Visoko	5.840,00	3.504,00	2.336,00
Zavidovici	7.270,00	4.362,00	2.908,00
Zenica	13.773,00	8.263,80	5.509,20
Žepče	4.802,70	2.881,62	1.921,08
	52.490,7	31.494,42	20.996,28

Obzirom da Općina Vareš nije predviđela sredstva za potrebe izvođenja sistematske deratizacije (to traje godinama), Zavod za javno zdravstvo će iz vlastitih sredstava nadokanditi DZ Vareš iznos od 500 KM na ime stručnog nadzora sistematske deratizacije na području općine Vareš.

Upravni nadzor će vršiti Sanitarna inspekcija u skladu sa svojim ovlaštenjima, a u cilju uspješnog izvođenja deratizacije.

IV CILJ I SVRHA IZVOĐENJA OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE

Program izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zenicko-dobojskog kantona u 2012. godini ima nekoliko važnijih ciljeva kojima se treba obezbijediti:

- Prevenција zaraznih oboljenja narocito u epidemijskoj formi (prirodno-žarišnih infekcija) čiji su rezervoari, prenosioci i moguci izvor zaraze mišoliki glodari;
- Zaštita životne i radne sredine;
- Zaštita ekonomskih, ekoloških i estetskih vrijednosti;

Kod provođenja sistematske preventivne deratizacije Zavod će koristiti principe rada po HACCP sistemu.

Primjena HACCP /Hasard Analysis Critical Point/ sistema u sprovođenju sistematske preventivne deratizacije u mnogim zemljama Evrope ima za cilj unapređenje zaštite protiv

mišolikih glodara i smanjenje mogućnosti neželjenih efekata rodenticida na zdravlje stanovništva.

HACCP je sistem koji garantira neškodljivost u djelatnostima kojima je obaveza obezbjediti odsustvo štetnih glodara, insekata i mikroorganizama i njihovog učinka.

Principi HACCP sistema upućuju da je potrebno slijedeće:

- Stručno ovlađavanje izborom sredstava za deratizaciju, proizvedenih prema međunarodnim standardima;
- Utvrđivanje i posmatranje kritičnih tačaka na kojima se može javiti povećan broj glodara;
- Stalna interventna deratizacija kritičnih tačaka u 2012. godini i kvalitetan monitoring sistem;
- Analiza i procjena zdravstvenih i drugih rizika u realizaciji Programa deratizacije u 2012. godini;
- Korekcijski postupci;
- Dobra dokumentacija;
- Verifikacija kvaliteta rada.

Istraživanje stepena infestacije

Zavod je istražio stepen infestacije metodom brojanja aktivnih rupa glodara na jedinici površine na javnim površinama, trgovima, obalama vodotokova, metodom mjerenja pojedene količine nezatrovanih mamaka na područjima veće ugroženosti i metodom anketiranja radi utvrđivanja objekata u kojima je zabilježena pojava glodara.

V METODA IZVOĐENJA OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE

U literaturi, u praksi, u zakonskim propisima poznati su pojmovi preventivne sistematske deratizacije i protivepidemijske deratizacije. U slučaju pojave neke od zaraznih oboljenja, koja se prenose glodarima, odmah se prema rezultatima epidemiološkog ispitivanja, preduzima deratizacija, ograničena na područje i objekte iz kantona, sve do prestanka opasnosti za širenje dotičnog oboljenja, to je protivepidemijska deratizacija.

Međutim budući da se glodari u naseljenim mjestima jako brzo razmnožavaju, u slučaju da tu pojavu ne bi generalno držali pod kontrolom njihova populacija bi se toliko proširila da bi epidemija zaraznog oboljenja, koje bi se pojavila, bila tako velikih razmjera da bi njeno gašenje zahtijevalo enormni angažman zdravstva i cjelokupne zajednice i žrtve takve epidemije mogle bi da budu brojne. Zato se „preventivnom“ deratizacijom trajno kontroliše glodarska populacija, nedozvoljavajući ekspanziju vektora zaraznih oboljenja u ekscesu.

Da bi kontrola glodara bila uspješna treba primijeniti pet značajnih principa i to:

- **Kontinuitet**

Deratizaciju provoditi kontinuirano, iz godine u godinu, najmanje dva puta godišnje, i ako biološki ciklus razmnožavanja glodara omogućuje da od jednog para, za godinu, kroz nekoliko generacija nastane oko 1000 potomaka, ipak se smatra da kvalitetno obavljanje sistematske deratizacije u prijelaznim sezonama iz zime ka ljetu i ljeta ka zimi, mogu biti dostatne za postizanje navedenih ciljeva.

- **Sveobuhvatnost**

Svi, odnosno glavnina objekata i površina koje zakon obavezuje da provede deratizaciju, moraju biti obuhvaćeni u okvirima akcije;

- **Istovremenost**

Na određenom području na kome se sprovodi preventivna sistematska deratizacija, treba je provesti u što kraćem vremenskom rasponu, od nekoliko dana;

- **Intenzivnost**

Moraju se primjeniti sredstva koja su dostatna da podmire sve zahtjeve glodarske populacije, kako ne bi došlo do njihove refraktarnosti, čime bi se kompromitovala akcija, postojeća sredstva propala i proizveli troškovi za nabavku drugih sredstava na koja glodari nisu refraktarni;

- **Umjerenost**

Treba obezbijediti kompromis između intenzivnosti i ekoloških mogućnosti absorbovanja upotrijebljenih deratizacionih sredstava;

Ritmicko izlaganje mamaca

Uz kontrolu, vršiti će se češće ritmicko izlaganje mamaca za uništavanje glodara (**PULSEOL BAITING**) u specijalne hranilice.

To su namjenske plastične i kartonske kutije koje će se postaviti na 2000 mjesta na lokalitetima i prostorima od izuzetnog značaja. Ova nova metoda u kontroli efikasnosti obavezne sistematske preventivne deratizacije je vrlo značajna, jer će se tokom cijele godine pratiti i obnavljati potrošeni mamci za uništavanje glodara i tako u potpunosti uspješno i efikasno provoditi deratizacija na mjestima gdje se može očekivati povećani broj glodara.

VI VREMENSKI PERIOD IZVOĐENJA OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE NA PODRUČJU ZENICKO-DOBOJSKOG KANTONA U 2012.GODINI

Obavezna preventivna sistematska deratizacija-proljetna faza, na području Zenicko-dobojskog Kantona u 2012.godini, će biti provedena u periodu sredina aprila do sredine maja 2012. godine, s tim da će se u periodu 20-25 dana prije akcije provesti sve pripremne aktivnosti.

Ritmicko izlaganje mamaca

Uz kontrolu, vršiti će se češće ritmicko izlaganje mamaca za uništavanje glodara (**PULSEOL BAITING**) u specijalne hranilice.

To su namjenske plastične i kartonske kutije koje će se postaviti na 2000 mjesta na lokalitetima i prostorima od izuzetnog značaja. Ova nova metoda u kontroli efikasnosti obavezne sistematske preventivne deratizacije je vrlo značajna, jer će se tokom cijele godine pratiti i obnavljati potrošeni mamci za uništavanje glodara i tako u potpunosti uspješno i efikasno provoditi deratizacija na mjestima gdje se može očekivati povećani broj glodara.

VII IZBOR SREDSTAVA ZA DERATIZACIJU

Prema Pravilniku o uslovima u pogledu stručne spreme zaposlenika tehnicke opremljenosti prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove privredna društva odnosno fizičke osobe za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije i prema odluci Ekspertne grupe za nadzor zaraznih bolesti Ministarstva zdravstva Federacije Bosne i Hercegovine, kao i prema već proklamovanim stavovima Evropske zajednice, Preventivna sistematska deratizacija će se izvoditi isključivo sa rodenticidima koji su napravljeni u fabrikama za licencnu proizvodnju.

Opredjeljenja za ovaj sistem rada u Evropi pokazala su visoku efikasnost rada, jer svi proizvodi imaju referalne vrijednosti, pa se time izbjegava svaka improvizacija rada i mešetarenja sa sredstvima i preparatima za deratizaciju. Zbog toga će se i u Zenicko-dobojskom kantonu u 2012. godini primjeniti vrlo strogi kriteriji Preventivne sistematske deratizacije u odnosu na izbor sredstava za deratizaciju.

Za sredstva koja će se koristiti - rodenticida, insekticida i dezinficijenasa u ponudi treba:

- 1) Navesti izbor rodenticida, generično ime, glavne karakteristike rodenticida u odnosu na djelovanje;
- 2) Navesti zemlju proizvođača, te puni naziv firme proizvođača (firma sa licencom proizvodnjom), svi preparati moraju imati odgovarajuću dozvolu za upotrebu u BiH;
- 3) Rodenticidi moraju da imaju deklaraciju proizvodnje u 2012.godini;
- 4) Zavod za javno zdravstvo Zenicko-dobojskog kantona će izvršiti kontrolu rodenticida, utvrditi količinu i vrstu rodenticida, a u toku izvođenja vršiti stalni nadzor nad primjenom preparata;

Dakle, u proljetnoj fazi Preventivne sistematske deratizacije 2012.godine, koristiti će se sljedeća standardizirana sredstva:

- **Bromadiolon parafinski blok mamak,**
- **Bromadiolon pasta mamak**
- **Mehanički „Temo kollant“ namaz jake adhezivne moci.**

VIII KARAKTERISTIKE SREDSTAVA KOJA ĆE SE KORISTITI

- a) Uništavaju sve vrste glodara;
- b) Postižu smrtnu dozu kod glodara već nakon jednog uzimanja zatrovane mase;
- c) Uništavaju glodare otporne na prvu generaciju rodenticida;
- d) Sadrže zaštitnu supstancu (gorku tvar) za ljude i domaću životinju;
- e) Djeluju u niskim koncentracijama sa jednokratnim uzimanjem;
- f) Izazivaju smrt glodara sličnu prirodnoj (izaziva poremećaj koagulacije)
Ne izazivaju rezistenciju kod glodara;
- g) Nisu repelentnog djelovanja;
- h) Postavlja se manja količina zatrovane mase, smanjuje se rizik od štetnih posljedica i zagađenja sredine;

IX KOLIČINA MATERIJALA KOJA SE PLANIRA UTROŠITI

U izvođenju preventivne sistematske deratizacije koristit ćemo rodenticide - antikoagulate II generacije u omjeru Bromadiolon parafinski blok mamak od 40 do 70%, Bromadiolon pasta od 30 do 40% i Mehanički „Temo kollant“ namaz od 2 do 5 %.

Korištenjem parafiniranih mamaca, parafinskih blokova i pasta rodenticida u obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Zenicko-dobojskog Kantona u 2012.godini ima za cilj da obezbijedi efikasno i produženo djelovanje u kanalizacionoj mreži, vodotokovima i svim ostalim prostorima. U potpunosti izostavljamo upotrebu rastresitih mamaca koji usljed djelovanja vode ili vlage uglavnom budu uništeni, a i naša ispitivanja su pokazala da trovnu rastresitu masu glodari izbjegavaju pored već postojeće hrane u okolini.

Na osnovu procjene prisutnosti glodara te potrošnje u prethodnim akcijama planira se utrošak materijala prikazan u Tabeli 1.

Planirana potrošnja materijala u proljetnoj fazi

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Količina (kg)	Struktura
Bromadiolon parafinski blok 25 g	kg	2400 - 3000	40-50%
Bromadiolon parafinski blok 200 g	kg	1200 - 1800	20-30%
Bromadiolon pasta (meki)	kg	1500 - 2100	25-35%
UKUPNO		6.000	

XI OSTALI POTREBNI MATERIJAL

Tabela 3.

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Kolicina
Lijepak	tuba	120 - 300
Tacne	kom	2.400 - 2.500
PVC kutije za mamke	kom	6.000 - 7.500
Kartonske kutije za mamke	kom	15.000 - 18.000

Karakteristike općina Zenicko-dobojskog kantona od značaja za pripremu i sprovođenje programa obavezne preventivne deratizacije na području Zenicko-dobojskog kantona

Tabela 4.

Općina	Površina u Km	Broj stanovnika po općinama na području Zenicko-dobojskog kantona
Zenica	559	127.334
Kakanj	377	43.406
Visoko	231	40.151
Tešanj	156	47.752
Zavidovici	590	38.237
Zepce	210	31.092
Maglaj	290	23.587
Doboj Jug	10	4.440
Usora	50	7.045
Breza	73	14.763
Vareš	390	11.185
Olovo	408	12.804

Obavezna preventivna sistematska deratizacija na području Zenicko-dobojskog kantona u 2012. godini obuhvatit će urbane zone svih općina kao i granicne zone prema prigradskim naseljima koje su ugrožene stalnom ekspanzijom glodara iz prirode.

Na ovaj način će se prevenirati rizik prenošenja zaraznih bolesti preko glodara koji dolaze iz ruralnih dijelova. U toku provođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zenicko-dobojskog kantona u 2012. godini Zavod za javno zdravstvo će posebno pratiti pojavu svih zaraznih bolesti čiji su rezervoar i prenosioc te mogući izvor zaraze mišoliki glodari.

U svakom slučaju pojave ovih bolesti primjenjivat će se interventni program deratizacije koji će imati za cilj da u što kraćem vremenskom roku izvore i puteve prenošnja bolesti preko glodara stavi pod nadzor i kontrolu i da ih što je moguće brže eliminiše.

XII ORGANIZACIJA

Pravilnikom o načinu obavljanja obavezne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije („Službene novine FBiH“ , broj 60/06) utvrđuje se način sprovođenja obavezne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije, te se izvodac u cjelosti mora pridržavati navedenog Pravilnika i snosi punu odgovornost za ostvarivanjem mjera kojima se štiti zdravlje stanovništva i okolina od onečišćenja, trovanja i nanošenja štete.

Izvodac mora imati odobrenje Federalnog ministarstva zdravstva koje uključuje upotrebu otrova II i III grupe otrova Pravilnika o uslovima u pogledu stručne spremljenika, tehnicke

opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije („Službene novine FBiH“ , broj 60/06 i 82/06).

Kontrolu izvođenja deratizacije obavljat će, na stručnom planu HE služba domova zdravlja, a na upravnom planu sanitarna inspekcija.

XIII. IZRADA OPERATIVNOG PLANA OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE NA PODRUČJU ZENICKO-DOBOJSKOG KANTONA U 2012.GODINI

Obavezna preventivna sistematska deratizacija Zenicko-dobojskog kantona u 2012.godini će se izvršiti na osnovu Operativnog plana izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zenicko-dobojskog kantona koji će izraditi Zavod.

Obavezna preventivna sistematska deratizacija će se na cijelom području kantona vršiti u skladu sa doktrinom preventivne medicine: istim odabranim rodenticidima, najefikasnijim metodama rada i od strane jednog izvodaca.

Operativni planovi za područje općine moraju najmanje sadržavati:

- Opis mjera koje se provode kao i naziv površina i objekata na kojima se provode mjere po danima;
- Obim rada u odnosu na površinu objekata i okolinu;
- Angažovani kadar (broj i stručna sprema)
- Iscrpan opis postupaka i tehnologije akcije deratizacije;
- Potrebnu vrstu i količinu rodenticida i insekticida po danima
- Vozni park;
- Redoslijed i kalendar sa satnicom za provođenje svih planiranih mjera;

XIV. OBAVJEŠTAVANJE JAVNOSTI

Izvodac je dužan prije početka izvođenja svake faze obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zenicko-dobojskog kantona u 2012.godini na prigodan način obavijestiti javnost, građane i druga pravna i fizička lica o početku i načinu izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije.

Obavješćavanje o izvođenju obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zenicko-dobojskog kantona u 2012.godini vrši se oglašavanjem u sredstvima javnog informisanja i putem plakatiranja, prije i u toku izvođenja aktivnosti.

Obavezna je javna obavijest putem malih i velikih plakata, koji će se postavljati na javnim mjestima.

XV DEZINSEKCIJA

Dezinsekcijom se u smislu ovog Programa smatra primjena fizikalnih i hemijskih metoda i sredstava, kojima se uništavaju insekti, odnosno klankonošci ili njihovi razvojni oblici (u daljem tekstu insekti), koji mogu prenositi uzročnike zaraznih bolesti , izazivati alergijske reakcije i imati štetno djelovanje na organizam čovjeka.

Na području Zenicko-dobojskog kantona najčešći insekti koje treba kontrolisati u cilju njihovog svodenja na biološki minimum radi zaštite zdravlja stanovništva jesu:

- Kucna muha(musca domestica),
- Žohari (žuti Blattella Germanica i crni Blatta Orientalis),

- Razni drugi insekti koji se povremeno javljaju na određenim područjima, ovisno o prirodnim i drugim uvjetima za njihovog burnog biološkog razvoja, pa uslijed toga uzrokuju uznemirenost stanovništva

Dezinsekcija na području Zenicko-dobojskog Kantona se obavlja na sljedećim površinama i objektima:

1. Centralne deponije krutih otpadaka,
2. Druga postojeća –nezvanicna smetlišta na području gradskog naselja,
3. Centri za kolektivni smještaj izbjeglih i prognanih lica,

XVII FINANSIRANJE OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE

Troškove obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zenicko-dobojskog kantona u 2012.godini, koji se odnosi na javne površine finansiraju se iz sredstava budžeta Zenicko-dobojskog kantona i budžeta općina, kako slijedi:

- a) Obale površinskih vodotokova u gradskim i prigradskim zonama;
- b) Parkovi i druge zelene površine
- c) Trgovi;
- d) Površine koje nisu predviđene urbanističkoj namjeni;
- e) Javna mjesta na kojima postoji mogućnost razmnožavanja glodara;
- f) Centralne komunalne deponije kao i nezvanicna (neorganizovana) smetlišta u gradskim i prigradskim naseljima;
- g) Javni objekti i prostori od posebnog značaja kao što su:
 - Ø predškolske ustanove i školske ustanove;
 - Ø zdravstveni objekti i ustanove;
 - Ø objekti socijalnih ustanova i izbjeglički kampovi;
 - Ø vjerski objekti;
 - Ø dacki i studentski domovi

Zbog nestabilne epidemiološke situacije u vezi sa mogućnošću pojave hemoragicne groznice, ove godine će biti obuhvaćene i kuće u prigradskom pojasu svih sjedišta općina na Kantonu, kako bi se smanjio rizik od pojave ove bolesti u epidemijskom obliku.

Obveznici finansiranja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Zenicko-dobojskog kantona su privredni i drugi subjekti koji nisu navedeni, a posjeduju objekte i površine koje podležu izvođenju, a na osnovu Naredbe Ministra zdravstva Zenicko-dobojskog kantona u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti FBiH.

XIX INSPEKCIJSKA KONTROLA

Kontrola izvođenja od strane sanitarne inspekcije je predviđena u dva navrata: u pripremnoj fazi i u fazi samog izvođenja, što će se konstatovati zapisnicima sanitarnih inspektora i što je u njihovoj nadležnosti, a predmet njihovih kontrola će sadržavati: vrstu rodenticida, rokove valjanosti, opremu, kadrove i tehnička pomagala, kao i kontrolu objekata i površina koje se tretiraju u preventivnoj deratizaciji.

DIREKTOR

Prim.dr.Senad Huseinagic